

03.03.2015

Ysp/8

8

**Lausunto kaupunginhallitukselle Helsingin ja Espoon
rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotuksesta
vuosille 2016-2021**

HEL 2015-000978 T 11 00 01

UUDELY/6521/2014

Lausuntoehdotus

Ympäristölautakunta antaa kaupunginhallitukselle Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2016-2021 seuraavan lausunnon.

Hallintasuunnitelma on laadittu sisällöltään yhteneväisesti kaikille Suomen tulvariskialueille, joten hallintasuunnitelma sisältää varsin paljon menettelykuvausta, lainsäädäntöä ja yleistä tulvariskien hallinnan tavoitteiden kuvausta, jotka ovat Suomen kaikille tulvariskialueille samat. Prosessikuvaukset sekä lainsäädäntö ja muut valtakunnallisesti yleiset asiat olisi ollut parempi esittää liitteinä, jolloin suunnitelman keskiössä olisi selkeästi ollut alueelliset tulvariskikohteet ja niille räätälöidyt tulvariskien hallintatoimenpiteet ja muut tulvariskien hallinnan kannalta keskeiset toimenpiteet.

Tulvariskien hallinnan tavoitteet on suunnitelmassa perusteellisesti kuvattu ja toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään, on selkeästi esitetty. Olemassa olevat alueelliset tulvariskikohteet, joiden tulvariskien hallinta on katsottu riittämättömäksi, on tunnistettu ja niille on esitetty selkeät toimenpide-ehdotukset. Erilaisia toimenpiteitä on esitelty laajasti. Erityisen hyvänä asiana voi mainita toimenpiteiden etusijajärjestyksen laatimisen. Lisäksi on tuotu selkeästi esille tulvariskien hallinnassa tulvariskiä ennalta ehkäisevien toimenpiteiden tärkeys kuten maankäytön suunnittelun tärkeä merkitys sekä erilaisten valmiussuunnitelmien laatiminen ja tulvariskialueilla olevien kiinteistöjen ohjeistus tulviin varautumiseksi. Suunnitelmassa on myös kiinnitetty hyvin huomiota tulvatilanteessa tapahtuvaan viestintään ja tiedottamiseen ja tiedonkulkuun yleensä, mikä tulvatilanteessa on erityisen tärkeää.

Suunnitelman mukaan ilmastonmuutoksen vaikutusta tuleviin tulviin tarkastellaan lähemmin seuraavalla hallintasuunnitelman tarkistuskierröksellä 22.12.2018 mennessä. Jos arvioita tulevaisuuden tulvista esitetään jo tässä suunnitelmassa, niin suunnitelma olisi paremmin hyödynnettävissä rakentamattomien rantojen suunnittelussa ja rakentamisessa. Suunnitelmassa tulevat rantarakentamiskohteet on

lueteltu, mutta niitä ei ole tarkasteltu lähemmin. Nyt lausunnolla olevaan suunnitelmaan tulisikin sisällyttää tarkempi arvio tulevaisuuden tulvista ja niiden vaikutuksista tulevien rantarakentamiskohteiden tulvariskien hallintaan.

Suunnitelmassa on esitetty kattavasti Helsingissä jo toteutettuja tulvariskien hallinnan toimenpiteitä kuten tulvapenkereiden rakentaminen, kaavoitukseen liittyvät tulvariskiselvitykset, tulvakohteiden määrittely ja ehdotus niiden tulvasuojeluksi, ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien kohteiden selvittäminen, tulvaluukkujen asentaminen viemäreihin ja kiinteistöille tarkoitettun tulvaohjeen laatiminen. Helsingin voidaan katsoa tehneen jo paljon tulvariskien hallintatoimenpiteitä.

Vuonna 2009 valmistui Helsingin kaupungin tulvastrategia virastojen välisenä yhteistyönä, joka sisältää toimenpideohjelman tulvariskien vähentämiseksi ja tulviin varautumiseksi. Tulvastrategian ohjaavaa vaikutusta ja toimenpideohjelmaa suunnitelmassa ei ole kuvattu riittävästi. Tulvastrategia on eri hallintokuntia yhdistävä strateginen ohjelma tulvariskien hallinnassa, jota kaupunki tarvitsee tulvariskien hallinnan organisointiin ja vastuiden selvittämiseen kaupungin sisäisesti. Näin ollen strategiset ohjelmat tulisi ottaa mukaan yhdeksi tärkeäksi tulvariskien hallinnan toimenpiteeksi.

Esittelijän perustelut

Helsingin ja Espoon rannikkoalueelle on tehty alustava tulvariskien arviointi, laadittu tulvavaara- ja tulvariskikartat sekä ehdotus tulvariskien hallintasuunnitelmaksi tulvariskien hallintalain (620/2010) ja -asetuksen (659/2010) mukaisesti. Työtä on ohjannut Uudenmaan ELY-keskus. Uudenmaan ELY-keskus on pyytänyt Helsingin kaupungin lausuntoa tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotuksesta 31.3.2015 mennessä ja kaupunginhallitus pyytää asiasta ympäristölautakunnan lausuntoa 26.2.2015 mennessä. Kokousaikatauluista johtuen lausunnolle on pyydetty lisääaikaa 4.3.2015 asti.

Alustavassa tulvariskien arvioinnissa maa- ja metsätalousministeriö on päätöksellään (22.12.2011) nimennyt koko Helsingin ja Espoon rannikkoalueen yhdeksi merkittäväksi tulvariskialueeksi. Nimeäminen perustuu erityisesti rannikkoalueen suureen asukasmäärään, voimakkaaseen kaavoituspaineeseen, katkeaviin liikenneyhteyksiin sekä jätevedenpuhdistamon ja verkostojen toimintahäiriöihin.

Merkittävälle tulvariskialueelle on säädösten mukaan laadittava tulvariskien hallintasuunnitelma. Hallintasuunnitelman valmistelua ohjasi työryhmä, jossa olivat mukana myös Helsingin ja Espoon kaupunkien edustajat.

Tulvariskien hallinnan keskeiset tavoitteet ovat ihmisten terveydelle ja turvallisuudelle sekä välttämättömyyspalveluille aiheutuvien riskien vähentäminen. Lisäksi ympäristölle ei saa aiheutua palautumatonta vahinkoa. Muita tavoitteita ovat taloudelliseen toimintaan, kulttuuriperintöön, omaisuuteen ja suunnitteluun liittyvät tavoitteet. Tavoitteet on asetettu nykytilanteen perusteella erisuuruksille tulville.

Helsingin osalta suunnitelmassa mainitaan 15 erillistä tulvariskikohdetta. Useimpien kohdalla tulvasuojelu on jo toteutettu tai toteutumassa tai tulvariski on tiedostettu. Kokonaan uusia esille nostettuja tulvarisikohteita on kolme: Merihaka ja Sörnäisten rantatie, Rajasaarenpenger sekä Kuusisaari, Lehtisaari ja Kaskisaari.

Suunnitelmassa esitetään tulvariskien hallinnan toimenpiteet, jotka on jaettu tulvariskiä vähentäviin toimenpiteisiin, tulvasuojelutoimenpiteisiin, valmiustoimiin, toimintaan tulvatilanteessa ja jälkitoimenpiteisiin.

Tulvariskiä vähentävät toimenpiteet on edelleen jaettu maankäytön suunnitteluun sekä yhdyskuntatekniikan suojaustoimenpiteisiin. Kaavoituksessa tulvakorkeudet tulee huomioida valtakunnallisten suositusten mukaisesti. Tärkeimpänä yksittäisenä toimenpiteenä pidetään alimpien suositeltavien rakentamiskorkeuksien huomioon ottamista ranta-alueiden kaavoituksessa. Yhdyskuntatekniset verkostot tulee tarkistaa tulvien suhteen ja suunnitella suojaus ja sen toteutus. Tärkeimpinä kaavoituskohteina Helsingissä mainitaan: Sompasaari, Kyläsaari, Kalasatama, Verkkosaari, Jätkäsaari, Hernesaari, Östersundom ja Koivusaari.

Tulvasuojelutoimenpiteitä taas ovat tulvapenkereiden rakentaminen ja tilapäisten tulvasuojelurakenteiden tekeminen. Helsinkiin on rakennettu useita tulvapenkereitä ja tilapäisiä tulvarakenteita on kokeiltu. Hallintasuunnitelmassa esitetään vain kahta Tammisalossa olevaa kohdetta; Pyörökiventien alue ja Vanhankylänpuiston alue, joiden tulvasuojelua tulee tehostaa tulvapenkereellä.

Valmiustoimenpiteillä edistetään tulviin varautumista. Varautumistoimenpiteitä ovat mm. valmiussuunnitelmat, evakuointisuunnitelmat ja muut vastaavat suunnitelmat, liikenneväylien toimivuuden varmistaminen, tulvaennusteiden ja varoitusjärjestelmien sekä viestinnän kehittäminen ja kiinteistöjen ohjeistus tulviin varautumiseksi.

Suunnitelmassa ehdotetaan tulviin varautumisharjoituksia koko tulvariskialueelle, joissa harjoitellaan ennusteiden ja varoitusjärjestelmien käyttöä ja tulkintaa sekä yhteistyötä.

Kaikilla keskeisillä tahoilla tulee olla valmiussuunnitelma merivesitulvien varalle. Helsingissä tulee kiinnittää huomiota tulvatilanteessa saarroksiin jääviin alueisiin, joita ovat: Ribingö, Talosaari, Långören, Skutholmen, Björnsö, Björkudden ja Korsnäs. Näillä alueilla asuu yhteensä noin 500 asukasta. Tulvatilanteessa lisäksi Suomenlinnan lauttayhteys voi katketa. Tulvan alle jäävät kadut, joilla liikkuminen voi olla vaarallista, on tunnistettava ja kadut suljettava tulvatilanteessa liikenteeltä. Raitiovaunuliikenne voi paikoin häiriintyä. Tulvavaara-alueella olevien teollisuuslaitosten tulee olla selvillä tulvariskeistä ja tarvittaessa esim. ympäristöluvista tulee asiaan kiinnittää huomiota. Helsingin kaupunki on laatinut kiinteistöille tarkoitetun tulviin varautumisen ohjeen, joka on postitettu kaikille tulvavaara-alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajille tai haltijoille.

Toiminta tulvatilanteessa jaetaan tiedotukseen ja tulvantorjuntatoimenpiteisiin. Tiedottamisesta vastaa pääosin ELY-keskus sekä pelastuslaitokset. Sähkön-, veden- ja kaasunjakelusta vastaavat niitä tuottavat laitokset. Yksityisiä kiinteistöjä on ohjeistettu tulvaohjeen kautta.

Jälkitoimenpiteillä pyritään palauttamaan tilanne tulva-alueilla entiselleen tulvan jälkeen. Jälkitoimenpiteet voivat olla erilaista korjausta ja sen ohjeistusta, mahdollisia avustuksia, korvaushakemuksia vakuutusyhtiöille ja tulvan hallinnan jälkiarviointia.

Hallintasuunnitelmassa on arvioitu tulvariskien hallintatoimenpiteiden vaikutuksia, kustannuksia ja toteutettavuutta ja se sisältää vaikutusmatriisin. Lisäksi on tarkasteltu ilmastonmuutosta ja yhteensopivuutta vesienhoidon ja merenhoidon tavoitteisiin. Esitettyjen toimenpiteiden ei katsota olevan ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa.

Yhteenvetona todetaan, että tulvariskien hallinta edellyttää useiden toimenpiteiden yhdistämistä pitkällä aikavälillä. Painotuksen tulee olla tulvariskiä vähentävissä toimenpiteissä ja tulviin varautumisessa. Tulvariskien hallinnan tavoitteiden saavuttamiseksi on esitetty seuraava etusijajärjestys: 1) Viestinnän ja varoitusjärjestelmän toimivuuden varmistaminen, 2) Espoon kaupungin tulvaohjeen laatiminen, 3) Suunnitelmassa esitettyjen alueellisten tulvasuojelutoimenpiteiden jatkoselvitys, suunnittelu ja toteutus (Helsingissä Tammisalon Pyörökiventie ja Vanhanväylänpuisto), 4) Eri tahojen valmiussuunnitelmien nykytilan tarkistus ja todettujen puuteiden korjaus. Hallintasuunnitelman liitteenä on ympäristöselostus sekä kartta-aineistot eri tulvatilanteissa.

Hallintasuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät ole sitovia, mutta säädösten mukaan valtion ja kuntien viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa suunnitelma ja siinä esitetyt toimenpiteet huomioon. Hallintasuunnitelman tarkistus tehdään seuraavan kerran 22.12.2018 mennessä ja uudelleen arvioinnin tulee olla valmis 22.12.2021.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Paula Nurmi, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32005
paula.nurmi(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ehdotus Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi
- 2 Liite 1 Ympäristöselostus
- 3 Liite 3 Terminologia
- 4 Liite 4 Toimenpiteiden vaikutusmatriisi
- 5 Liite 5 Jätevedenhuoltoon, energianjakeluun ja kulttuuriperintöön liittyvät tulvariskikohteet
- 6 Liite 6 Suljettavat tie- ja katuosuudet
- 7 Liite 7.1 Tulvariskikartasto, HW 1;50 vuotta
- 8 Liite 7.3 Tulvariskikartasto, HW 1;250 vuotta
- 9 Liite 7.4 Tulvariskikartasto, HW 1;1000 vuotta
- 10 Liite 7.2 Tulvariskikartasto, HW 1;100 vuotta
- 11 Lausuntopyyntö 23.1.2015

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kaupunginhallitus
Ympäristönsuojeluosasto